

Zitting 1968-1969 – 10 225 (R 707)

Verdrag nr. 128, op 29 juni 1967 te Genève door de Internationale Arbeidsconferentie aangenomen, betreffende uitkeringen bij invaliditeit en ouderdom en aan nagelaten betrekkingen

BRIEF VAN DE MINISTER
VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Nr. 1

's-Gravenhage, 25 juli 1969.

Ter griffie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen: 4 augustus 1969.

De wens, dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens de Kamer of door ten minste dertig leden der Kamer of door de Gevolmachtigde Minister van Suriname onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen te kennen worden gegeven uiterlijk op 3 september 1969.

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 60, lid 2, en onder verwijzing naar artikel 61, lid 3, van de Grondwet, alsook naar artikel 24, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U Hoogedelgestrengte hierbij de tekst en de vertaling in het Nederlands over te leggen van het op 29 juni 1967 te Genève door de Internationale Arbeidsconferentie aangenomen Verdrag nr. 128 betreffende uitkeringen bij invaliditeit en ouderdom en aan nagelaten betrekkingen (*Trb.* 1968, 131) ¹⁾.

Een toelichtende nota bij dit verdrag gelieve u hiernevens aan te treffen.

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zal het verdrag voorshands alleen voor Nederland gelden.

Aan de Gouverneurs van Suriname en van de Nederlandse Antillen is verzocht, hogergenoemde stukken op 4 augustus 1969 over te leggen aan de Staten van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen.

De Gevolmachtigd Ministers van Suriname en van de Nederlandse Antillen zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,

H. J. WITTEVEEN.

Aan
de Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

¹⁾ Nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

Toelichtende nota

1. Algemeen

Op de eenenvijftigste zitting van de Internationale Arbeidsconferentie, gehouden in juni 1967, is aangenomen Verdrag nr. 128 betreffende uitkeringen bij invaliditeit en ouderdom en aan nagelaten betrekkingen (*Trb.* 1968, 131).

Dit Verdrag strekt tot volledige herziening van de in 1933 aangenomen Verdragen nrs. 35 t/m 40 inzake pensioenen. Geen van deze Verdragen heeft een aantal bekrachtigingen verkregen dat hoger is dan elf. Ook voor het Koninkrijk der Nederlanden zijn zij niet bekrachtigd.

Tekenend is, dat het een twintigtal jaren later aangenomen Verdrag nr. 102 betreffende minimum-normen van sociale zekerheid (laatstelijk *Trb.* 1964, 36) reeds door negentien landen, waaronder Nederland, kon worden bekrachtigd, waarbij in 16 gevallen de verplichtingen van het onderdeel ouderdom, in 10 gevallen die van het onderdeel invaliditeit en in 11 gevallen die van het onderdeel overlijden zijn aanvaard.

Hieruit mag worden afgeleid, dat de in de Verdragen nrs. 35 t/m 40 opgenomen normen zodanig zijn geformuleerd, dat slechts in een beperkt aantal gevallen de nationale wetgevingen aan de gestelde normen voldoen. Bij de herziening van deze Verdragen is er dan ook ernstig naar gestreefd, dat de nieuwe internationale normen meer overeenstemmen met het moderne concept van de sociale zekerheid en in grote mate rekening houden met de hedendaagse ontwikkelingen der nationale stelsels. Voorts is de Internationale Arbeidsconferentie er in geslaagd het Verdrag een grotere soepelheid te geven, waardoor met name de mogelijkheden tot bekrachtiging aanzienlijk zijn verruimd, zonder dat dit evenwel tot gevolg heeft gehad, dat aan het niveau der verschillende voorzieningen afbreuk is gedaan.

Het Verdrag heeft betrekking op drie eventualiteiten: invaliditeit, ouderdom en overlijden. Ten aanzien van iedere eventualiteit wordt aangegeven wat daaronder in de desbetreffende sociale voorziening dient te worden verstaan. Het Verdrag bevat voorts normen ten aanzien van de hoogte en de duur van de uitkeringen alsmede ten aanzien van het aantal personen, dat onder de voorzieningen dient te vallen, waarbij in beginsel geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen personen, werkzaam in de industrie en in de landbouw.

2. Invaliditeit

Onder invaliditeit wordt verstaan de ongeschiktheid om in een bij de wet vastgestelde mate beroepsmatige arbeid te verrichten, voor zover deze ongeschiktheid waarschijnlijk van blijvende aard zal zijn, dan wel na afloop van een tijdvak van tijdelijke of aanvankelijke ongeschiktheid nog voortduurt (artikel 8). Het Verdrag gaat nog niet zover, dat het – als de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering – voorziet in een indeling in invaliditeitsklassen.

3. Ouderdom

Deze eventualiteit wordt omschreven als het bereiken van een bij de wet aan te geven (pensioengerechtigde) leeftijd. Deze leeftijd mag als regel niet hoger dan 65 jaar gesteld worden. Er wordt mede rekening gehouden, dat er in bepaalde landen nu of in de toekomst redenen aanwezig kunnen zijn, welke het noodzakelijk of wenselijk maken deze leeftijd hoger te stellen. Zulks is dan toegestaan, mits statistisch kan worden aangetoond, dat de verhoging gerechtvaardigd is, rekening houdende met demografische, economische en sociale criteria.

Een voorstel om voor vrouwen een lagere pensioengerechtigde leeftijd in te voeren werd verworpen, omdat dit in strijd werd geoordeeld met het beginsel van de gelijkheid van behandeling voor de sociale zekerheidsstelsels, terwijl voorts werd gesteld, dat zulk een verlaging uiteindelijk ten nadele van de vrouw kan werken, omdat zij dan gedwongen zou kunnen worden zich eerder uit het actieve leven terug te trekken dan zij zelf wenselijk zou vinden.

Wel moet, indien de pensioengerechtigde leeftijd gesteld is op 65 jaar of ouder en de sociale verzekeringswetgeving be-

paalde werkzaamheden met het oog op het ouderdomspensioen als zwaar en ongezond heeft aangemerkt, deze leeftijd voor bedoelde werkzaamheden worden verlaagd (artikel 15). Doch dit is een aangelegenheid, die ter beslissing aan de betrokken regering wordt overgelaten.

4. Overlijden

Deze derde in het Verdrag geregelde eventualiteit wordt omschreven als het verlies van bestaansmiddelen, dat voor een weduwe of kind ontstaat ten gevolge van de dood van de kostwinner. Aanspraak op uitkering heeft de weduwe, indien zij een bepaalde leeftijd heeft bereikt, of invalide is, of voor een kind van de overledene te zorgen heeft. Aanspraak op uitkering heeft de wees, indien hij nog leerplichtig is of jonger dan 15 jaar; voor invalide en studerende kinderen moet een hogere leeftijdsgrens vastgesteld worden (artikel 21).

5. Hoogte van de uitkeringen

De ten aanzien van een nader omschreven type-gerechtigde gegeven normen met betrekking tot de hoogte van de uitkeringen zijn zwaarder dan die welke in het Verdrag nr. 102 betreffende minimum-normen van sociale zekerheid zijn neergelegd. Voorziet het Verdrag nr. 102 voor de drie eventualiteiten in een uitkering van ten minste 40 percent van het eigen loon of het loon van een ongeschoolde mannelijke arbeider, het nieuwe Verdrag stelt dit percentage voor invaliditeit op 50 en voor ouderdom en overlijden op 45. Evenals in Verdrag nr. 102 gelden deze percentages wat betreft de uitkeringen bij invaliditeit voor een gehuwde man met twee kinderen, wat betreft de uitkering bij ouderdom voor een echtpaar en wat betreft de uitkeringen aan nagelaten betrekkingen voor een weduwe met twee kinderen. Evenzo dient voor deze vergelijking en bij het loon en bij de uitkering medegeteld te worden het bedrag van de verschuldigde kinderbijslag. Voor andere gerechtigden moet de uitkering zodanig zijn, dat zij in een redelijke verhouding staat tot die van de genoemde type-gerechtigde (artikelen 10, 17 en 23, juncto Deel V).

Voorts verdient in dit verband nog vermelding, dat in het kader van de sociale zekerheid voorzien moet worden in revalidatie en arbeidsbemiddeling voor invaliden (artikel 13), een voorschrift dat in het Verdrag nr. 102 niet voorkomt.

6. Beschermden personen

Opvallend is de mate waarin de normen met betrekking tot het aantal te beschermen personen zijn verzaamd. Voorzag het Verdrag nr. 102 in een bescherming van ten minste 50 percent van het totaal aantal loontrekkenden, het nieuwe Verdrag eist, dat in beginsel alle loontrekkenden beschermd zijn. Enige uitzonderingen zijn evenwel mogelijk. Genoemd worden in dit verband personen, die gelegenheidswerk verrichten, en inwonende gezinsleden van de werkgever, die voor hem werkzaam zijn. Verder mogen enige andere groepen loontrekkenden worden uitgezonderd, mits hun aantal niet uitgaat boven tien percent van het totaal aantal loontrekkenden (artikel 37).

In geval de betrokken wettelijke voorschriften van toepassing zijn op de categorieën van de actieve bevolking, moet in plaats van 20 percent thans 75 percent van de gehele actieve bevolking beschermd zijn (artikelen 9, 16 en 22, eerste lid, alinea b).

7. Een zeer belangrijk aspect van het nieuwe Verdrag is de grote mate van soepelheid. Dit blijkt onder meer uit de vele mogelijkheden die het Verdrag de nationale wetgever biedt om zelf nadere regelen te stellen. Zo wordt bijvoorbeeld – zoals hiervoor reeds werd vermeld – geen uniforme pensioenleeftijd voorgeschreven en kan de nationale wetgever zelf het percentage van de arbeidsongeschiktheid vaststellen, waarbij recht op uitkering bestaat.

In grote mate is rekening gehouden met de uiteenlopende situaties in de onderscheiden landen. Hun wordt de keus

gelaten tussen een viertal wegen, die zij kunnen bewandelen om tot bekrachtiging van het verdrag te komen.

De eerste mogelijkheid is een bekrachtiging op grond van het feit, dat de wetgeving met betrekking tot een, twee of drie der eventualiteiten zonder meer aan alle gestelde normen voldoet.

Vervolgens kan een land, waarvan de economie nog een achterstand vertoont, bekrachtigen met gebruikmaking van de faciliteit, dat aan de norm ten aanzien van het aantal beschermde personen slechts ten dele behoeft te zijn voldaan (artikel 4), terwijl het voorts ontheven is van enige verplichtingen met betrekking tot de revalidatie (artikel 13, tweede lid).

Ten derde is het voor landen, die nog moeilijkheden onder vinden bij de uitbreiding van de sociale zekerheid tot de landarbeiders, mogelijk deze werknemers, wanneer het gaat om werknemersregelingen, *tijdelijk* uit te sluiten (artikel 38). Deze faciliteit is opgenomen, omdat het niet wenselijk werd geoordeeld, dat de verplichtingen van het verdrag afzonderlijk voor de industriële sector en de landbouwsector zouden worden aanvaard. Dit punt heeft tijdens de conferentie tot belangwekkende en langdurige discussies aanleiding gegeven. Toch valt het te betreuren, dat deze faciliteit door de conferentie ten slotte is aanvaard. Artikel 38 leidt namelijk tot een ongerechtvaardigde discriminatie van de landarbeiders en kan voorts tot gevolg hebben, dat een land dat voor alle werknemers wel sociale voorzieningen heeft, maar deze nog niet op het vereiste niveau heeft kunnen brengen, niet kan bekrachtigen, terwijl een ander land, dat voor de landarbeiders nog in het geheel geen voorzieningen heeft, wel zou kunnen bekrachtigen.

Ten slotte is er nog een vierde mogelijkheid geïntroduceerd, waarvan met name de economisch meer ontwikkelde landen gebruik kunnen maken. Deze landen beschikken immers dikwijls over uitstekende sociale zekerheidsstelsels, doch hebben ten aanzien van een bepaalde eventualiteit om uiteenlopende redenen soms afwijkende regelingen getroffen, omdat zij bepaalde behoefte op historische of sociale gronden menen anders te moeten waarderen. Zo mogen zij onder bepaalde, vrij strenge voorwaarden de eisen voor het recht op uitkering aan nagelaten betrekkingen anders formuleren. Evenzo kunnen zij

aan zekere bepalingen van het verdrag derogeren (artikelen 41 en 42).

Van de laatste drie mogelijkheden behoeft geen gebruik te worden gemaakt. Naar de mening van de eerste ondergetekende voldoen de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet aan de in het verdrag neergelegde normen, zodat tegen een normale bekrachtiging geen bezwaar bestaat.

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zal het verdrag voorshands alleen voor Nederland gelden.

In Suriname vallen de financiële consequenties van de invoering van een sociaal verzekeringsstelsel als bedoeld in het verdrag nog niet te overzien. In de Ongevallenregeling (*G.B.* 1947, 145) zijn weliswaar maatregelen getroffen ter bescherming van werknemers bij tijdelijke en blijvende invaliditeit doch de in deze regeling vervatte voorzieningen zijn beperkter van opzet, dan die welke het verdrag aangeeft. Een Algemene Ouderdomsverzekering bestaat in Suriname nog niet. Het ligt wel in de bedoeling binnen niet al te lange tijd een dergelijke regeling in het leven te roepen. Vooralsnog is er een Pensioensverordening voor ambtenaren, terwijl voor verschillende particuliere ondernemingen voorzieningen zijn getroffen, die hun werknemers en eventuele nabestaanden een pensioen garanderen. Een wettelijke regeling betreffende een Algemeen Weduwen- en Wezenpensioen bestaat in Suriname nog niet.

In de Nederlandse Antillen zijn voorzieningen getroffen in geval van invaliditeit, uitsluitend als gevolg van een bedrijfsongeval, terwijl pensioenen ingevolge de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering en de Landsverordening Weduwen- en Wezenverzekering wel voor de gehele bevolking gelden, doch het in het verdrag genoemde percentage niet bereiken.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

B. ROOLVINK.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.